

FIAN Norge - Årsberetning 2019

Årsmøtet for FIAN Norge ble avholdt i lokalene i Frivillighetshuset i Kolstadgata 7. mai 2019. Før Årsmøtet hadde det den 5. mars 2019 blitt gjennomført et Symposium om FIAN Norges mulige rolle i arbeidet med *retten til mat*, og mulige arbeidsformer og organisering. Symposiet hadde kommet i stand for å forsøke å finne svar på de utfordringene FIAN Norge sto overfor etter at alle prosjektmidler hadde forvunnet og det ikke lenger finnes inntekter eller ressurser til å lønne et sekretariat, selv ikke i deltid. Oppslutningen omkring aktiviteter og arrangementer hadde også vært relativt lav og få nye medlemmer har kommet til. Det har fra medlemmer, inkludert styremedlemmer, blitt stilt spørsmål ved om FIAN Norge burde legges ned, tatt i betraktning den lave aktiviteten og begrensede interessen fra medlemmene og/eller aktivister.

Fire av styremedlemmene valgt i 2018 trakk seg fra styret, og kun to av de sittende styremedlemmer, begge bosatt i utlandet, ville fortsette ut sine to-års perioder. Valgkomiteen hadde store problemer med å finne kandidater til et nytt styre. De kandidatene som man klarte å finne, ble valgt for kun ett år, tatt i betraktning at det var en klar melding fra Årsmøtet til det påtroppende styret at man skal forberede en diskusjon på Årsmøtet i 2020 for eventuelt å fatte et vedtak om å starte prosessen med å legge ned/avvikle FIAN Norge.

Valg av nytt styre

Følgende styre ble valgt, alle for ett år:

Leder: Åshild Solgaard

Kristin Kjæret

Trond Sæbø Skarpeteig

Arvid Solheim

To styremedlemmer ble i 2018 valgt for to år, og fortsatte i 2019/20:

Aksel Tømte

Elisabeth Irene Karlsen

Som ny vararepresentant ble valgt:

Elisabeth Ng Langdal

Styrets arbeid i 2019

Som rapportert på i Årsmeldingen for 2018, gjennomførte det avgående styret Symposiumet om FIAN Norges rolle i mars 2019. Symposiumet var vel forberedt, men ikke mange medlemmer deltok. I tillegg til medlemmene deltok også en gruppe studenter fra Oslo Met/ernæring i diskusjonene. Anbefalingene som kom ut av møtet har gitt retning og inspirasjon for det sittende styret.

De viktigste anbefalingene som ble lagt fram for Årsmøtet 2019 var følgende:

FIAN Norge fortsetter ett år til med et lavt aktivitetsnivå, hovedsakelig basert på styremedlemmenes innsats.

Styret skal forsøke å organisere noen møter hvor folk (styremedlemmer, aktivister og andre) som er engasjert i spørsmål omkring *retten til mat* kan møtes og tar initiativ til arrangementer eller politiske utspill. Prioriterte tema er:

1. Medvirke i prosessen som pågår i Regjeringen for å få på plass en Handlingsplan for bærekraftige matsystemer. Komme med innspill, delta på høringer.
2. Lage et notat om **eldre og retten til mat**, som kan presenteres når Norge skal eksamineres av FNs komité for økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter (ØSK komitéen) i Genève våren 2020.

Som nevnt svarte ikke symposiet i mars 2019 på om *arbeidet for retten til mat* blir ivaretatt av andre miljø enn FIAN. Styret diskuterte dette i løpet av året, og konkluderte med at det er ingen solide institusjoner i Norge som arbeider med *retten til mat*. Et betydelig ansvar ligger derfor til FIAN Norge dersom man ønsker å forsvare retten til mat i norsk politikk og samfunnsliv.

Den 3. september ble det arrangert et FIAN/FoHRC (Food, Human Rights and Corporations, et tverrfaglig samarbeid mellom UiO og Oslo Met) møte på Senter for Menneskerettigheter om «Land-rettigheter, konflikt og næringslivets rolle, - prinsipielle spørsmål i lys av erfaringer fra Indonesia». Aksel Tømte gjorde greie for sin forskning i Indonesia, hvor han blant annet ser på utfordringene ved at selskaper som investerer i land i sør i hovedsak baserer seg på nasjonalt lovverk, mens det er et faktum at ofte vil ikke det lokale lovverket gi tilfredsstillende anerkjennelse av eie- og bruksretten til urfolk og lokalbefolkning. Samtidig som det også er problematisk om selskapene selv skal puttes i en posisjon der de får definere hva som utgjør legitime lokale krav til land.

På høsten fikk FIAN Norge en henvendelse fra FIAN Portugal om samarbeide med en studie om Retten til mat og ekstraterritoriale rettigheter (ETOs) i Portugal. FIAN Norge er kjent for å ha kompetanse om ETOs, blant annet gjennom vår tidligere rapportering til ØSK-komitéen og styremedlem Aksel Tømtes arbeid innen feltet. Det ble gjort en avtale hvor FIAN Norge v/Aksel leverer konsulentbistand til FIAN Portugal, og bidrar med en betydelig del av deres rapport, som skal fullføres i løpet av våren 2020. FIAN får et honorar for dette, som i all hovedsak dekker Aksels arbeidsinnsats.

På høsten trakk styreleder Åshild Solgaard seg fra styret. Arvid Solheim har fungert som nestleder, og i mars 2019 foretok styret en intern konstituering og Arvid ble valgt til styreleder. Gjennom året har FIANS Facebooksider blitt brukt for å informere om viktige saker, som for eksempel publiseringen av «Food and Nutrition Report 2019» i oktober.

Styret hadde fått en instruks fra Årsmøtet om å forberede en prosess for å kunne vedta nedleggelse av FIAN Norge på kommende Årsmøte. Styret fastsatte derfor årsmøtedato til 21. april 2020 og sendte ut en epost 19.10.2019 til alle registrerte medlemmer og andre på vår epostliste, med informasjon om det kommende Årsmøtet og forslaget om nedleggelse. Vedtektene sier at for å kunne vedta oppløsning av organisasjonen, må et forvarsel ha blitt sendt til alle medlemmer minst seks måneder før Årsmøtet. (På grunn av Corona-pandemien har årsmøtet 2020 blitt utsatt il høsten, og behandlingen av eventuell oppløsning til årsmøtet 2021.)

FIAN Norge leverte i november en skyggerapport til ØSK-komiteen¹ i forkant av Norges eksaminering i CESR (FNs Committee on Economic, Social and Cultural Rights) i Genève i februar 2020. Vi fokuserte på følgende tema:

- Ratifisere tilleggsprotokollen til ØSK-konvensjonen
- Brudd på retten til mat på sykehjem/institusjoner for eldre
- Nødvendigheten av å ta hensyn til retten til mat i gjennomføringen av Bærekraftsmålene
- Hvordan Norges oljeleting og –produksjon bidrar til klimaendringer og gjennom dette bidra til større matusikkerhet, klimaskader og redusert matproduksjon i verden.

FIAN Norge var ikke direkte til stede på møtet i slutten av februar 2020, men FIAN Internationals faste representant i Genève Ana-Maria Suarez Franco presenterte våre synspunkter for representanter for komitéen. Vi deltok også på videolink og kunne utdype noen spørsmål. ØSK-komiteén fant våre innspill svært interessante, og brakte dem videre i form av begrunnede spørsmål til den norske delegasjonen. Etter innspill fra FIAN International ble bedre oppfølging av ØSK-komiteens anbefalinger diskutert med den norske delegasjonen og Norges institusjon for menneskerettigheter.

ØSK-komiteéns konkluderende merknader² til norske myndigheter viser til alle temaene fra vår rapport. Overordnet fremhever komitéen viktigheten av å sikre at de økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter har lik juridisk status som de sivile og politiske rettighetene. Det vil kreve endringer i Grunnloven og ratifisering av tilleggsprotokollen til ØSK-konvensjonen (som gir klageadgang til FN).

Videre kom ØSK-komiteén med følgende anbefalinger, inspirert av FIAN Norges innspill:

1

https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=INT%2fCESCR%2fCSS%2fNOR%2f41237&Lang=en

Lastet ned 15/4-2020

2

https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=E%2fC.12%2fNOR%2fCO%2f6&Lang=en

Lastet ned 15/4-2020

7. "The Committee recommends that the State party review the investment of the Government Pension Fund Global in business entities involved in operations in the Occupied Palestinian Territories, in the light of its obligations stipulated in the International Court of Justice' advisory opinion of 9 July 2004 on the legal consequences of the construction of the wall in the Occupied Palestinian Territories. It also recommends that the State party ensure the ethically motivated guidelines for observation and exclusion from the Government Pension Fund Global are in line with its territorial and extraterritorial obligations under the Covenant, as elaborated in paras. 25-37 of the Committee's general comment No. 24 (2017) on State obligations under the International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights in the context of business activities. It further recommends that the State party pursue a rigorous process of ethics assessment by the Council of Ethics.

(...)

9. The Committee recommends that the State party fully implement the national action plan to follow up the UN Guiding Principles on Business and Human Rights and improve the effectiveness of the plan, including by setting measurable goals and concrete timelines. It also recommends that the State party ensure that business entities properly carry out assessments of human rights risks in relation to their operations overseas and strengthen the capacity of the State party, including through its embassies, to assess the human rights risks of their host countries. It further recommends that the State party adopt a legislative framework that stipulates human rights due diligence of business entities; holds business entities under the State party's jurisdiction accountable for violations of economic, social and cultural rights; and provides for access to remedy in the State party by non-national victims.

(...)

11. The Committee recommends that the State party intensify its efforts to achieve its nationally determined contribution under the Paris Agreement to reduce emissions by at least 50 per cent and towards 55 per cent compared to 1990 levels by 2030; and to promote alternative and renewable energy sources. It also recommends that the State party reconsider its decision to increase oil and natural gas exploitation and take its human rights obligations as a primary consideration into its natural resource exploitation and export policies.

(...)

37. The Committee recommends that the State party intensify its efforts to prevent violence and abuse against older persons, including by identifying and addressing the root causes and strengthening the reporting system of elderly abuse; and thoroughly investigate reported cases. The Committee also urges the State party to take an immediate action to address acute malnutrition among older persons in health and care institutions in close collaboration with municipalities. It further recommends that the State party fully implement a national strategy for healthy nutrition and

nourishment for elderly people in institutions and home services, once formally adopted, with sufficient financial resources.

(...)

48. The Committee recommends that the State party take fully into account its obligations under the Covenant and ensure the full enjoyment of the rights enshrined therein in the implementation of the 2030 Agenda for Sustainable Development at the national level. Achievement of the Sustainable Development Goals would be significantly facilitated by the State party establishing independent mechanisms to monitor progress and treating beneficiaries of public programmes as rights holders who can claim entitlements. Implementing the Goals on the basis of the principles of participation, accountability and non-discrimination would ensure that no one is left behind. In this regard, the Committee draws the State party's attention to its statement on the pledge to leave no one behind (E/C.12/2019/1).
49. (...)The Committee further recommends that the State party consider establishing a national mechanism to coordinate and follow up on the implementation, on an ongoing basis, with the participation of Norwegian National Human Rights Institution and civil society organizations."

Alt i alt er vi i FIAN særdeles fornøyd med uttalelsene rettet mot Norge som kom fra komiteen. Vi håper at FIAN og andre organisasjoner kan bruke disse uttalelsene fra FN i sitt videre lobbyarbeide for retten til mat og bedre ernæring, og tar initiativ for at dette skal skje.

Økonomi og organisasjon

Driftsinntekter:	144 200
Driftskostnader:	153 864
Resultat viser underskudd på :	-9 664
Finansinntekter:	56
Ordinært resultat viser underskudd på 9 608	
Egenkapital:	229 412

FIAN Norge har i perioden ikke hatt sekretariat eller prosjektmidler. Kontoret i Kolstadgata var utleid 50% til La Humla Suse, og styret og OrgPro har vært på utkikk etter leietakere. (Fra 1. April 2020 overtar Humla hele kontoret og FIAN Norge har ikke lenger utgifter til kontorleie). Gjennom året har Gaute Gulliksen fra OrgPro, tatt seg av den daglige administrasjon av FIAN Norge, og ført regnskapet og medlemsregisteret. For dette mottar OrgPro et honorar på kr 50 000.

FIAN Norge hadde i 2019 ca 86 betalende medlemmer, ut av 208 medlemmer som var registrert ved utgangen av året. Det ble ikke gjennomført telefonoppfølging til medlemmer som ikke betalte gjennom året.

Virksomhetens art

FIAN Norge er en menneskerettighetsorganisasjon, som arbeider nasjonalt og internasjonalt for å sikre enkeltindividets rett til mat. Dette gjør vi gjennom engasjement i enkeltsaker der retten til mat brytes, og gjennom informasjons- og påvirkningsarbeid. Blant annet fremmer vi en styrket menneskerettighetstilnærming innen norsk utviklingspolitikk, og jobber for at norske myndigheter skal være progressive aktører med å styrke retten til mat innen ulike globale fora, slik som FNs matsikkerhetskomité (CFS) og FNs menneskerettighetsråd.

Likestilling og inkludering

Virksomheten tilstreber å unngå forskjellsbehandling og sørge for inkludering. Styret bestod i 2019 av tre kvinner og tre menn, samt en kvinnelig vara.

Fortsatt drift

Årsoppgjøret er avlagt under forutsetning om fortsatt drift. Det bekreftes at denne forutsetningen er tilstede. Organisasjonens økonomiske og finansielle stilling kan beskrives som svak. Virksomheten er trappet ytterligere ned i forhold til 2018, delvis pga at tre av styremedlemmene har vært bosatt i utlandet. Kostnadene er trappet tilsvarende ned nær et minimumsnivå som gjør at man er nær budsjettbalanse og slipper forbruk av egenkapitalen. Styret regner det som økonomisk mulig å fortsette driften av FIAN Norge på tilsvarende vis i flere år, dersom man lykkes i å mobilisere flere mennesker til å delta i styrets arbeid.

Styret har besluttet å utsette det planlagte årsmøtet 21 april 2020 på grunn av SARS-CoV-2-pandemien. Styret vil heller kalle inn til et forsinket årsmøte til høsten. Det sittende styre er villig til å fortsette sitt arbeid..

Oslo, 17.04.2020

Arvid Solheim, fung. styreleder

Kristin Kjæret, styremedlem

Elisabeth Irene Karlsen Dogan, styremedlem

Aksel Tømte, styremedlem

Trond Sæbø Skarpeteig, styremedlem

Elisabeth Ng Langdal, vara